

eli sivun mittaisia otteita varhaisemmista pohdinnoistaan. Kuten Weckroth itsekin toteaa, nämä tekstit kannattaa lukea erikseen, muuten ne keskeyttävät päätekstin lukemisen hankalasti. Tätä seikkaa tuskastuttavampi tekninen valinta on kuitenkin se, ettei lainausten lähteitä mainita leipätekstissä usein lainkaan, jolloin lukija joutuu seilaamaan edestakaisin leipätekstin ja (ilmeisesti harkitun epätäydellisten) loppuviitteiden välillä saadakseen selville, kuka sanoi mitäkin. Näistä haasteista ja taiton kotikutoisuudesta huolimatta Weckrothin vauhdikasta tekstiä on enimmäkseen kevyt ja hauska lukea.

Kirjassa nousevat pintaan useampia kertoja pohdinnat siitä, onko tutkijan mahdollista tulla kuulluksi tiedeyhteisössä kerran syrjään jäätyään. Tämä on hyvä kysymys varsinkin näin uusliberalistisen yliopistolaitoksen aikana, kun mukana sinnitteleviltäkin vaaditaan tasaiseen tahtiin uusia suoritteita ja ansioita. Onko tutkijoilla edes aikaa lukea teoksia, jotka eivät liity suoraan heidän omaan tutkimusaiheeseensa? Tosiasia on, että moni turhautuu, väsyä todistelemaan rahoittajille ja työnantajille omaa hyvyttään, kokee burnoutin ja vaihtaa alaa. Eikö tutkimuksen kertomus jää kuitenkin muoviseksi tarinaksi ”huippusaamisesta”, jos jatku-

vaa kilpailua korostavan ja epävarmuutta luovan järjestelmän ulos sylkäisemät ihmiset ovat hiljaa? Weckroth kirjoittaa: ”jos moneen kertaan kuollut ja kuoppattu Klaus Weckroth voi kirjoittaa ihmistutkimuksesta, sen voi tehdä joku muukin horjunut tai sammunut ja mahdollisesti jopa aivan uudella tavalla.” Aivan niin, syttykää ja kirjoittakaa, sana on vapaa!

Erika Ruonakoski

Digiaktivismiin poliittiset ulottuvuudet

Jen Schradie: *The Revolution That Wasn't. How Digital Activism Favors Conservatives*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2019, 388 s. ISBN 9780674972339

Tammikuun 2021 alussa Yhdysvalloista kantautui hälyttäviä uutisia, kun presidentti Donald Trumpia kannattavat mellakoitsijat hyökkäsivät kongressirakennukseen kesken kongressin istunnon. Tapausta seurattiin ja spekulointiin ympäri maailmaa, myös Suomessa. Sitä seuraneiden päivien aikana kävi ilmi, että hyökkäystä oli suunniteltu presidentti Trumpia kannattavien äärioikeistolaisten suojilla internetin keskustelu-

alustoilla jo joulukuussa 2020. Myöhemmin tammikuussa yhä useampi teknologia-alan yritys sulki sekä Donald Trumpin että hänen kannattajiensa sosiaalisen median tilejä hillitäkseen väkivaltaan yllyttävää keskustelua. Kongressiin tehty hyökkäys osoittaa konkreettisesti sen, mistä tässä kirjassa on kyse. Digitaalinen aktivismi on vahvaa ja toimivaa, ja sitä hyödyntävät erityisesti oikeistolaiset konservatiivit.

Digitalisaation aikakaudella internetin ja sosiaalisen median käyttö ovat muodostuneet arkipäiväiseksi toiminnaksi yhä useammalle ihmiselle. Sosiaalisen kanssakäymisen siirtyessä virtuaaliseksi valtioiden rajat ylittäväksi viestinnäksi myös aktivismi on saanut digitaalisia muotoja. Digitaalisen aktivismin noususta on nähty 2010-luvulla useita todisteita. Poliittiset voitot, kuten Brexit ja Donald Trump, sekä erilaiset mielenosoitukset Me Too -kampanjasta Black Lives Matter -liikkeeseen ovat esimerkkejä digitaalisen aktivismin kantaavuudesta ja kannattavuudesta. *The Revolution That Wasn't. How Digital Activism Favors Conservatives* -teoksessa Jen Schradie johdattaa lukijan 2010-luvun digitaalisen aktivismin poliittiseen maailmaan Yhdysvalloissa. Teos käsittelee kattavasti poliittista digitaalista aktivismia keskittyen vasem-

mistolaisen ja oikeistolaisen aktivismin eroihin ja siihen, miksi 2010-luvulla vasemmistolainen aktivismi epäonnistui samalla kun oikeistolainen digitaalinen aktivismi kukoisti.

Teos on Pohjois-Carolinan osavaltioon keskittyvä laadullinen tutkimus digitaalisesta aktivismita Yhdysvalloissa. Schradie on kerännyt laajan ja monipuolisen aineiston, jota hän esittelee soljuvasti läpi teoksen. Luvut rakentuvat yksittäisten haastateltavien ympärille, joista kirjoittaja kertoo tutkimuslistalla tarinaa johdattaen samalla lukijan syvemmälle aineistoon ja aineistosta esiin nousseisiin tuloksiin. Välissä vilahtelee sosiologisia teoksia, joiden avulla tutkimuksen tuloksia tulkitaan.

Kirja on ajankohtainen niin digitalisaatiota, politiikkaa kuin populismiakin koskevien keskustelujen saralla. Schradie tuo mielenkiintoisesti esiin, kuinka digitalisaatio on osaltaan vaikuttanut poliittisen populismin leviämiseen. Sosiaalisen median alustoilla ihmiset muodostavat omat ryhmänsä, jotka ovat usein samanmielisiä, mikä edistää keskustelun polarisointia ja mielipiteiden jyrkkeneistä. Schradie pohtii internetin lupausta yhtenäisyydestä ja inhimillisyydestä sekä oikeasta tiedosta, joka yhdistää ihmiset. Alkuaikoina netistä toivottiin uuden ajan kaupunkitoria,

kohtaamispaikkaa, jossa ihmiset voivat keskustella erilaisista ideoista ja lopulta saavuttaa yhteisymmärryksen. Tämä toive ei ole kuitenkaan toteutunut. Nettiin alkoi syntyä rasismia ja vihaa tukevia liikkeitä, joissa käytiin sananvapauden rajoilla liikkuvaa keskustelua. Myös hakkerit ja kybervargaat nousivat esiin ja paljastivat internetin varjopuolen. Schradie sivuaa internetin ja sen keskustelukulttuurin historiaa teoksessaan ja valottaa digitaalisen aktivismin alkujuuria, jotka ovat muodostuneet Yhdysvalloissa jo kauan ennen kuin Donald Trump suunnitteli presidenttiyttä. Vaikka tutkimuksen aiheena on Yhdysvaltojen poliittinen aktivismi, ovat tulokset yleistettävissä koskemaan digitaalista aktivismia yleisemminkin. Teos tuo omalta osaltaan esiin niitä syitä ja seurauksia, jotka ovat johtaneet polarisoituneeseen keskusteluun internetissä.

Schradien tutkimustavoitteena on selvittää, kenellä on mahdollisuuksia ja motivaatiota käyttää uusia digitaalisia alustoja, kuten Facebook, Twitter ja YouTube, ja kuinka nämä alustat muokkaavat käyttäjiensä aktivismia. Aluksi Schradie kuvaa tarkasti, kuinka digitaalinen aktivismi toimii ja millaiset tekijät vaikuttavat sen onnistumiseen tai epäonnistumiseen. Internetin odotettiin heikentävän vahvoja organisaatioita, mutta kävikin

päinvastoin. Ajatus digitaalisen aktivismin vapaudesta joutaa romukoppaan, sillä Schardien tutkimuksen mukaan digitaalinen aktivismi onnistuu parhaiten hierarkkisesti johdetuissa organisaatioissa, joissa sosiaalisen median käyttö on strukturoitua ja joissa on mahdollista käyttää digitaaliseen viestintään rahaa. Näiden lisäksi onnistumisen tärkeimmäksi tekijäksi nousee poliittinen motivaatio. Schradien kirjaa lukiessa tuntuu välillä siltä kuin lukisi opasta äärioikeistolaisten internetikäyttäytymisestä, niin osuvasti tutkimuksen tulokset oikeistolaista aktivismia kuvaavat.

Kirjan rakenne on selkeä ja koostuu neljästä pääluvusta, joissa käsitellään digitaalista aktivismia, poliittisen oikeiston sekä vasemmiston aktivismia, ja lopuksi on kaiken yhteen kokoava päätösluku. Erityisen mielenkiintoinen on luku, joka käsittelee oikeistoaktivismia, sen taustoja ja onnistumisia. Huomattavaa on, että huolimatta ajatuksesta internetistä vapaana ja radikaalina – ehkä jopa vasemmistolaisena – kirjoitusalueena, teos osoittaa, että itse asiassa oikeistolaiset konservatiivit menestyvät internetin keskustelupalstoilla, käyttävät sosiaalista mediaa sujuvasti ja edistävät sen avulla omaa näkemystään. Kirja pureutuu syihin, miksi näin on.

Teekutsuliikkeen ja Donald Trumpin kaltaiset isot ja näkyvät ilmiöt ovat osa oikeistolaisista liikettä, mutta ruohonjuuritason digitaalista aktivismia toteuttavat tavalliset amerikkalaiset. Schradie tuo teoksessaan esille yhden tärkeimmistä syistä, miksi nimenomaan konservatiivien aktivismi on nousussa: he ovat pettyneitä perinteiseen mediaan ja uskovat omaan asiaansa Totuutena.

Kirjoitan Totuuden tässä tapauksessa kirjaa mukaillen isolla alkukirjaimella. Schradien tekemät haastattelut tuovat esiin konservatiiviset digiaktivistit, jotka kokevat valtamedian valehtelevan ja pettäneen heidät. Konservatiiviset oikeistolaiset uskovat tietävänsä, miten asiat oikeasti ovat. Heille oman asian esille tuominen ja muiden käännäminen puolelleen on Schradien mukaan yhtä merkityksellistä kuin kristillisille lähetyssaarnaajille. Siinä missä Raamatun sana on Totuus kristityille, uskovat konservatiiviset digiaktivistit Yhdysvaltojen perustuslakiin ja omaan tulkintaansa siitä. Oma uskomus on Totuus, jota tulee levittää ja saattaa ihmisten tietoon sekä käännä heitä. Kirjailijan tekemät vertaukset digiaktivistien ja lähetyssaarnaajien välillä ovat havainnollistavia ja kuvaavat elävästi konservatiivien intohimoista asioihin suhtautumista.

Teknologian ja digitaalisen median käyttö etenee kiihtyvällä vauhdilla, minkä vuoksi 2010-luvun alussa kerätty aineisto voi tuntua 2020-luvun alkaessa jo vanhentuneelta. Kirjan lopussa Schradie tuo esiin, kuinka poliittisessa keskustelussa vasemmistolaisiksi mielletyt kampanjat, kuten Women's March ja Me Too, ovat saavuttaneet maailmanlaajuisia suosioita. Esimerkeillä Schradie osoittaa, että vasemmistolaisiksi aktivismiksi mielletty toiminta on omalta osaltaan edistynyt digitaalisessa aktivismissä. Teoksen tarkoituksena ei ole väittää, että pelkästään konservatiivit hallitsisivat digitaalisen aktivismin, vaan osoittaa, kuinka digitaalinen aktivismi toimii ja mihin sen onnistuminen perustuu. Vaikka erilaiset digitaalisen aktivismin muodot ovat nousseet esiin ja kasvaneet 2020-luvulle tultaessa, niin lähtökohdat digitaalisen aktivismin onnistumiselle teos tuo kattavasti ja perustellusti esiin.

Julkisessa keskustelussa usein korostetaan digitalisaation hyviä puolia ja sen luomia tasa-arvon mahdollisuuksia. Esimerkiksi palveluiden sähköistymisen ajatellaan edistävän niiden saavutettavuutta, koska yhä useampi käyttää internetiä. Schradie kuvaa tätä Silicon Valley -harhaksi. Digitaalisuus on edelleen vahvasti kiinni käyttäjän resursseissa,

joihin kuuluu taloudellisuuden lisäksi myös osaaminen. Toisin kuin on oletettu, digitaalisuus ei vähennä resurssien tarvetta vaan päinvastoin tuottaa uudenlaisia resurssitarpeita. Schradie puhuu osallistumisesta digitaalisen kuilun uutena muotona. Jos ihminen ei käytä internetiä ja sosiaalista mediaa, hän voi jäädä paitsi esimerkiksi palveluista, tapahtumista tai yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Poliittisen aktiivisuuden ja vaikuttamisen kannalta merkittäviä tekijöitä ovat ihmisen oman motivaation lisäksi myös hänestä riippumattomat tekijät, kuten huonot yhteydet tai medialaitteiden puute.

Teos on mielenkiintoinen ja ajankohtainen kuvaus digitaalisesta toiminnasta. Yhä useampi ihminen käyttää internetiä ja sosiaalista mediaa sekä osallistuu virtuaaliin keskusteluihin ja kanssakäymiseen. Samalla kuitenkin ihmisistä kerätään tietoa, jonka avulla tehdään kohdennettua mainontaa ja vaikuttamistyötä. Digitaalinen aktivismi on yksi osa vaikuttamista. Aktivismin keinoin ohjailaan yhteiskuntien toimintaa ja vaikutetaan siihen, joten ensiarvoisen tärkeää, että yhteiskuntatutkimuksessa kiinnitetään huomiota myös digitaaliseen kanssakäymiseen ja sen vaikutuksiin. Esimerkiksi Donald Trumpin nousu presidentiksi sekä hänen virkakautensa

aikana syntyneet mellakat selittyvät osaltaan digitaalisella aktivismilla. *The Revolution That Wasn't. How Digital Activism Favors Conservatives* -kirjan sosiologinen anti liittyy erityisesti yhteiskunnalliseen digitalisaation tutkimukseen, ja se avaa näkökulmia virtuaalisen kanssakäymisen ymmärtämiseen ja ilmiöihin, jotka syntyvät digitaalisessa maailmassa. Schradien lähes tarinallista kuvausta digitaalisesta aktivismista ja sen poliittisista ulottuvuuksista Yhdysvalloissa on miellyttävä lukea kenen tahansa, joka on aihepiiristä kiinnostunut.

Riitta Uusisalmi

Alkoholistihiirten jäljillä

Nicole Nelson: *Model Behavior. Animal Experiments, Complexity, and the Genetics of Psychiatric Disorders*. Chicago: University of Chicago Press, 2018, 272 s. ISBN 978-0-226-54608

”Vanhemmat äidit synnyttävät menestyksekkäämpiä tyttäriä!” ”Avokadojen syönti estää diabetestä!” Twitter-tili *@justsaysinmice* julkaisee uudelleen tämän kaltaisia tutkimuksista tehtyjä raflaavia otsikoita lisäämällä otsikon perään oleellisen tiedon: hiirillä. Laboratoriohiiret ovat

kin suuren osan biologista tutkimusta pieniä ja usein unohdettuja työjuhtia. Hiirimalleilla tehtyä, erityisesti ihmisten käyttäytymiseen liittyviin ilmiöihin pureutuvaa tutkimusta on kritisoitu kysymällä, mitä hiirillä laboratorio-olosuhteissa rakennetut koeasetelmat oikeastaan kertovat lainattujen otsikoiden taustalla olevista ilmiöistä.

Nicole Nelsonin kirja *Model Behavior. Animal Experiments, Complexity, and the Genetics of Psychiatric Disorders* käsittelee näiden otsikoiden takaa löytyvää koe-eläinlaboratoriotyötä kirjoittajan etnografiseen tutkimukseen perustuen. Nelson kuvaa eläinmallien käyttöä ja niiden avulla selittämistä tieteessä: mitä oikeastaan on selittää ilmiöitä ja biologisia prosesseja tutkimalla yhtä organismia ja esittämällä tämän perusteella väitteitä toisesta. Kirjassa seurattu tutkijaryhmä pyrkii tutkimaan alkoholismiin vaikuttavia geneettisiä ominaisuuksia hiirillä rakennetuilla koeasetelmilla. Alkoholismin kaltaisen moniulotteisen ja monisyisen ilmiön tutkimus tarjoaa keinon eritellä tapoja, joilla tutkijat kesyttävät ilmiötä tutkimuksen kohteeksi. Nelson myös esittää vastakritiikkiä käyttäytymisgeneettistä tutkimusta yksinkertaisimmillaan geneettisestä determinismistä syyttävälle kritiikille: hän tarttuu analyysissään siihen, millä tavoin hänen seuraamansa

tutkijat pyrkivät käsittelemään tutkimansa ilmiön kompleksisuutta.

Model Behavior liittyy osaksi tieteen- ja teknologiantutkimuksessa käytyä keskustelua malliorganismeista biologisessa selittämässä. Biologisten ilmiöiden tutkimisen eläinmallin avulla ja tämän yleistämisen koskemaan jotakin laajempaa ja yleisempää biologista prosessia on katsottu olevan tyypillinen tapa teoretisoida nimenomaan biologian tutkimuksessa. Tieteen tekemisessä malliorganismeilla on tavallista, että koeasetelmat ovat hyvin pitkälle rakennettuja, samaten kuin koekappaleina toimivat eläinmallit. Nelsoninkin kuvaamat alkoholistihiiret ovat geneettisesti hienosäädettyjä juuri tätä tutkimustarkoitusta varten.

Tutkimuksen tekemistä eläinmalleilla on kritisoitu juuri tästä syystä: eläinkokeiden oikeutus nojaa siihen, että niissä tuotettu tieto lopulta edistäisi ihmisten terveyttä. Mutta missä määrin ja millä ehdoilla hiiret mallintavat ihmistä? Erityisesti käyttäytymiseen liittyvien ilmiöiden tutkimisen eläinmalleilla on esitetty edistävän biologisesti reduktionistisia tapoja ymmärtää ilmiöitä. Kun alkoholismi operationalisoidaan joksikin, jota voidaan tutkia hiirille rakennetuilla häkkikokeilla, jäävät piiloon rakenteelliset,